

UMBERTO ECO

Cum se face o
teză de licență

POLIROM

COLLEGIUM

Practica

Umberto Eco, *Cum se face o teză de licență*

© RCS Libri S.p.A. – Milan
Bompiani 1977

© 2006 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4, P.O. BOX 266, 700506
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

ECO, UMBERTO

Cum se face o teză de licență: disciplinele umaniste / Umberto Eco;
trad. de George Popescu. – Iași: Polirom, 2006

ISBN (10): 973-46-0532-1; ISBN (13): 978-973-46-0532-3

I. Popescu, George (trad.)

808.1

Printed in ROMANIA

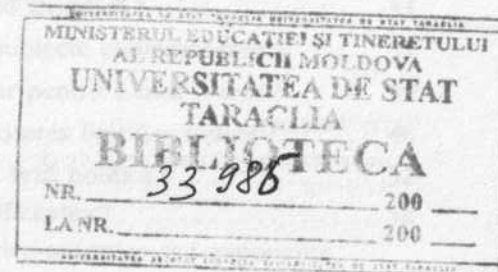
UMBERTO ECO

Cum se face o teză de licență

Disciplinele umaniste

Ediție revăzută

Traducere de George Popescu

POLIROM

2006

Cuprins

Introducere	9
I. Ce este o teză de licență și la ce folosește	15
I.1. De ce trebuie să faceți o teză și în ce constă aceasta	15
I.2. Cine este interesat de această carte	20
I.3. La ce folosește o teză și după licență	22
I.4. Patru reguli clare	24
II. Alegerea subiectului	27
II.1. Monografie sau analiză de ansamblu?	27
II.2. Teză istorică sau teză teoretică?	33
II.3. Subiecte vechi sau subiecte contemporane?	37
II.4. Cât timp este necesar pentru a face o teză?	39
II.5. Este necesară cunoașterea limbilor străine?	46
II.6. Teză „științifică” sau teză politică?	52
II.6.1. Ce este științificitatea?	52
II.6.2. Subiecte istorico-teoretice sau experiențe actuale?	60
II.6.3. Cum să transformi un subiect de actualitate în temă științifică	64

II.7. Cum evitați să fiți exploatați de conducătorul științific	74
III. Cercetarea materialului	79
III.1. Identificarea surselor	79
III.1.1. Care sunt sursele unei lucrări științifice ..	79
III.1.2. Surse de prima mână și surse de mâna a doua	86
III.2. Cercetarea bibliografică	91
III.2.1. Cum să folosiți biblioteca	91
III.2.2. Cum să abordați bibliografia: fișierul ...	97
III.2.3. Citarea bibliografică	102
III.2.4. Biblioteca din Alessandria: un experiment	123
III.2.5. Trebuie într-adevăr să citim? Și în ce ordine?	156
IV. Planul de lucru și sistemul de fișe	161
IV.1. Cuprinsul ca ipoteză de lucru	161
IV.2. Fișe și notițe	170
IV.2.1. Diverse tipuri de fișe: la ce folosesc ...	170
IV.2.2. Fișarea surselor primare	181
IV.2.3. Fișele de lectură	184
IV.2.4. Modestia științifică	188
V. Redactarea	205
V.1. Cui mă adresez	205
V.2. Cum se vorbește	208
V.3. Citatele	221
V.3.1. Când și cum se citează: zece reguli	221
V.3.2. Citat, parafrază și plagiat	232
V.4. Notele de subsol	237

V.4.1. La ce folosesc notele	237
V.4.2. Sistemul citat-notă	241
V.4.3. Sistemul autor-dată	245
V.5. Avertismente, capcane, uzanțe	252
V.6. Orgoliul științific	257
VI. Concluzii	261

Introducere

1. Cândva, universitatea era o universitate a elitelor. Se orientau spre ea numai fiii celor ce alegeau o facultate. Cu rare excepții, cine studia avea tot timpul la dispoziție. Universitatea era concepută pentru a fi urmată cu răbdare, un pic de timp pentru studiu și un pic pentru „sănătoasele” petreceri goliardice ori pentru activități în organismele reprezentative.

Cursurile erau prestigioase conferințe, după care studenții cei mai interesați se retrăgeau cu profesorii și asistenții în lungi seminarii, zece, cincisprezece persoane cel mult.

Și astăzi, în multe universități americane, la un curs nu asistă niciodată mai mult de zece sau douăzeci de studenți (care plătesc din greu și au dreptul să „uzeze” de profesor cât vor pentru a discuta cu el). În universități precum Oxford există un profesor, numit *tutor*, care se ocupă de teza de cercetare a unui grup foarte restrâns de studenți (se poate chiar întâmpla să aibă în grijă doar unul sau doi studenți pe an) și le urmărește activitatea zi de zi.

Dacă situația italiană actuală ar fi la fel, această carte nu și-ar mai avea rostul – chiar dacă unele dintre sfaturile pe care le oferă ar putea să folosească și studentului „ideal” conturat mai sus.

Dar universitatea italiană este în prezent o *universitate de masă*. Aici ajung studenți din toate categoriile, proveniți de la toate tipurile de școli medii, care se înscriu la filosofie ori la limbi clasice venind de la o instituție tehnică unde n-au făcut niciodată greacă și nici măcar latină. Iar dacă-i adevărat că latina e prea puțin de folos pentru multe tipuri de activitate, ea servește mult celui care face filosofie sau litere.

La anumite cursuri se înscriu mii de studenți. Profesorul cunoaște mai mult sau mai puțin bine vreo treizeci dintre ei, care frecventează regulat cursul, iar cu ajutorul colaboratorilor săi (cu bursă, cu contract) reușește să lucreze oarecum asiduu cu vreo sută. Printre aceștia, există și mulți cu stare, crescuți într-o familie cultă, în contact cu un mediu cultural activ, care-și pot permite călătorii de studii, merg la festivaluri artistice și teatrale, vizitează țări străine. Există, apoi, *ceilalți*. Studenți care lucrează și își petrec ziua la oficiul de stare civilă al unui orașel cu zece mii de locuitori unde există doar papetării. Studenți care, decepționați de universitate, au ales activitatea politică și urmează un alt tip de formație, dar care mai devreme sau mai târziu vor trebui să se supună obligației de a face teza de licență; studenți foarte săraci care, trebuind să aleagă un examen, calculează costul diferitelor texte cerute și, spunându-și „acesta este un examen de douăsprezece mii de lire”, alege dintre două examene complementare pe acela care costă mai puțin. Studenți care vin uneori la curs și se străduiesc să-și găsească loc în aula foarte aglomerată; la sfârșit, ar vrea să discute cu profesorul, dar e o coadă de vreo treizeci de persoane și trebuie să ia trenul, pentru că nu se pot caza la un hotel. Studenți cărora nu le-a spus niciodată cineva cum se caută o carte la bibliotecă și la care bibliotecă; adesea nici nu

știu că pot găsi o carte la biblioteca din orașul lor sau ignoră cum se obține o legitimație pentru împrumut.

Sfaturile din această carte sunt valabile mai ales pentru ei. Tot așa cum sunt valabile pentru un student de la școala medie superioară care se îndreaptă spre universitate și-ar vrea să înțeleagă cum funcționează alchimia tezei.

Tuturor acestora, cartea vrea să le sugereze cel puțin două lucruri:

- se poate face o teză *merituoasă* chiar dacă ne aflăm într-o situație dificilă, care acuză discriminări mai vechi ori mai recente;
- se poate folosi acest prilej (chiar dacă restul perioadei universitare a fost dezolant ori frustrant) pentru a recupera sensul pozitiv și progresiv al studiului, înțeles nu ca un ansamblu de noțiuni, ci ca o asimilare critică a unei experiențe, ca achiziție a unei capacități (bună pentru viața viitoare) de a identifica problemele, de a le aborda cu metodă, de a le expune potrivit unor anumite tehnici de comunicare.

2. Acestea fiind spuse, trebuie să fie clar că volumul nu vrea să explice „cum se face cercetarea științifică”, nici nu constituie o discuție teoretico-ontică despre valoarea studiului. Cuprinde doar o serie de considerații despre cum se aduce în fața unei comisii de licență un obiect fizic, prevăzut de lege și alcătuit dintr-un anumit număr de pagini dactilografiate, despre care se presupune că are o legătură cu disciplina în care se ia licența și nu-l aduce pe conducătorul științific într-o stare de neplăcută stupeoare.